

LIBRIS

cartea de teatru

hatei vşniec

OPERA DRAMATICĂ 1

Sufleorul fricii

Uşa • Călătorul prin ploaie

Bine, mamă, da' ăştia povestesc în actu' doi
ce se-ntâmplă-n actu'-ntâi • Artur, osânditul

Groapa din tavan

CARTEA ROMÂNEASCĂ

Matei Vișniec

Opera dramatică

1

Cu o introducere a autorului

 Vișniec

Ediție îngrijită și prefată de
Ion Bogdan Lefter

CARTEA ROMÂNEASCĂ

CUPRINS

<i>Un dramaturg la start: perioada românească a lui Matei Vișniec (primele șase piese)</i>	5
<i>Biobibliografie</i>	21
<i>Primele piese și peregrinări</i>	25
<i>Sufleorul fricii</i>	31
<i>Ușa</i>	45
<i>Călătorul prin ploaie</i>	73
<i>Bine, mamă, da' ăștia povestesc în actu' doi ce se-ntâmplă-n actu'-ntâi</i>	157
<i>Artur, osânditul</i>	227
<i>Groapa din tavan</i>	281

PRIMELE PIESE ȘI PEREGRINĂRI

Colegul meu de generație Călin Vlasie mi-a propus să public această serie completă a teatrului meu pe când împlineam 60 de ani. Până la apariția primelor două volume, am ajuns la 61. Dacă țin cont de faptul că pe la 17 ani am început să scriu piese într-un act, iată că s-au adunat 44 de ani dedicați scriiturii teatrale.

Câte piese am scris în acest timp? Nu știu. Nu le-am numărat niciodată în sensul matematic al cuvântului. Dar, în ritmul de câteva piese scurte și una lungă pe an, s-au adunat destul de multe. Pe unele nu le-am considerat reușite și au rămas în sertarul meu plin de încercări, de crochiuri literare, de fișe, de materii prime pentru alte exerciții în câmpul ficțiunii.

Piese din acest volum, ca și cele din volumul al doilea, fac parte dintr-o perioadă pe care aș numi-o a uceniciei în meseria de dramaturg, a căutărilor și a febrilității. O perioadă de inițieri și de mari descoperiri, care a început în 1976, odată cu sosirea mea la București, când mi-am început studiile de filosofie. Totul era nou și fascinant, cursurile cu profesori cărora și astăzi le apreciez competența și pasiunea, noile prietenii, multitudinea de cenacluri literare, spectacolele din teatrele bucureștene... Au fost anii când, la Cenaclul de Luni, dar și în alte cenacluri, citeam deseori poezie și încercam să public cât mai des și pe oriunde se putea, în presa națională, în presa studențească, în almanahuri. În paralel însă scriam teatru, oarecum pe ascuns, fascinat de o anumită libertate pe care mi-o dădea în primul rând genul literar pe care îl numim *dramatic*.

Sufleorul fricii

Prima piesă de care am fost efectiv mulțumit este monologul *Sufleorul fricii*. Nu-mi amintesc exact ziua sau luna când am terminat-o, nu aveam obiceiul să marchez întotdeauna, după cuvântul „Sfârșit”, și data când textul devenea demn de a fi citit în public sau trimis unor actori și regizori. Îmi amintesc însă perfect că locuiam într-o cameră de subsol, de vreo șase metri pătrați, pe Strada Galați, lângă Piața Rosetti. Eram poate în anul doi sau trei de facultate și începusem să fiu recunoscut ca poet. Când am citit piesa la Cenaclul de Luni, unii colegi m-au privit cu oarecare surprindere, dar textul a plăcut și am reușit chiar să-l public în revista *Arlechin* a Teatrului Național din Iași.

Sufleorul fricii a avut un anumit destin fericit înainte de căderea comunismului. Piesa a fost montată la Timișoara, în cadrul Casei de Cultură a Tineretului, de către trupa de teatru Thespis, în regia lui Diogene Bihoi, cu un actor profesionist în rolul principal, Mircea Meglei, și cu actori amatori în figurație. Între 1984 și 1986, spectacolul a circulat în mai multe orașe din România, iar eu am avut bucuria de a-l vedea în „turneu” la București, la Complexul Studentesc de la Lacul Tei, în cadrul unui cenaclu literar condus la acea epocă de criticul Mircea Iorgulescu.

Tot în 1986, la Festivalul Național de Teatru de la Costinești, monologul *Sufleorul fricii* a fost prezentat în concurs de actorul Constantin Avădanei, de la Teatrul Național din Iași (condus la acea oră de Mircea Radu Iacoban). Juriul (care cred că era prezidat atunci de criticul Valentin Silvestru) i-a acordat curajosului actor un premiu improvizat pe loc, pentru „promovarea dramaturgiei originale”.

Sufleorul fricii a fost singurul meu text care, până la plecarea mea din țară în 1987, a văzut „lumina rampei” într-un mod profesionist. Toate celelalte, în ciuda eforturilor mele de a le pune în circulație și de a le propune teatrelor din țară, s-au izbit de un zid ideologic sau poate de o „listă neagră” pe care figura numele meu.

Ușa

Este a doua mea piesă de care am fost mulțumit și pe care am încercat să o „promovez”. O piesă cât se poate de ionesciană, dar și sartriană. Când am scris-o, eram însă marcat și de Kafka – și probabil că nuvela sa *Colonia penitenciară* a lucrat în subconștientul meu. *Ușa* a fost montată în premieră absolută abia după căderea comunismului, la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani, în regia lui Ovidiu Lazăr (data premierei: 21 martie 1993).

Călătorul prin ploaie

Este o piesă pe care am terminat-o exact pe data de 24 ianuarie 1982. Manuscrisul original, dactilografiat cu prețioasa mea mașină de scris Erika, poartă această mențiune pe ultima pagină. Data mă ajută să-mi reconstitui acum, când pregătesc această ediție în opt volume a pieselor mele, acel moment. În ianuarie 1982, eram profesor în satul Dorobanțu-Plătărești, unde făceam naveta cu patru mijloace de transport: autobuz, metrou, tren și bicicletă. Eram în al doilea an de navetă (după terminarea facultății în 1980). Aveam deja un volum de poeme publicat (*La noapte va ninge*, Editura Albatros) și mă luptam să-l public pe al doilea (*Orașul cu un singur locuitor*). Mă duceam aproape seară de seară la restaurantul Uniunii Scriitorilor și căutam cu febrilitate oameni cu acces la mașini de fotocopiat, ca să-i rog să-mi multiplice piesele (iar de multe ori plăteam pentru acest serviciu). În fiecare luni

seara, eram prezent la Cenaclul de Luni condus de Nicolae Manolescu, dar mai frecventam și alte cenacluri, precum cele conduse de Constanța Buzea, de Ovid S. Crohmălniceanu sau de Florin Mugur. Credeam din ce în ce mai mult în destinul meu de dramaturg, deși continuam să scriu poezie cu o furie bine alimentată de competiția în care ne aflam noi, optzeciști...

Bine, mamă, da' ăștia povestesc în actu' doi ce se-ntâmplă-n actu'-ntâi

Manuscrisul piesei nu poartă nicio mențiune în privința datei, dar a fost fără îndoială piesa în care am încercat să mă răzvrătesc cel mai mult. Cred că mi-am propus la acea oră să scriu o piesă de teatru cum nu se mai scrisese în limba română. Ea a început să circule imediat în mediul literar, datorită unor scriitori pe care îi consideram și prieteni: Ion Drăgănoiu, Ioana Crăciunescu, Virgil Mazilescu... Oameni care erau pentru mine niște veritabile somități (filosoful Mihai Șora, criticul Alexandru Paleologu) mi-au citit-o și au răspândit „zvонul” că Matei Vișniec era un dramaturg formidabil, o voce nouă în dramaturgia românească. Nichita Stănescu m-a elogiat într-un moment bahic implorându-mă să continui să scriu teatru, deși nu cred că citise integral *Bine, mamă...* Actorul Alexandru Repan a încercat să propună piesa la Teatrul „Nottara” (unde era director Horia Lovinescu), iar Ion Caramitru și-a declarat și el într-un interviu încântarea de a fi citit această piesă și dorința de a o pune în scenă la Teatrul „Bulandra”.

Și acest text a fost montat însă abia după căderea comunismului, iar primul spectacol a fost realizat de Nicolae Scarlat, la Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț (data premierei: 18 mai 1990). Au urmat și alte montări memorabile, la Teatrul Național din Timișoara, în regia lui Ioan Ieremia (1996), la Teatrul Mic din București, în regia lui Nonei Ciobanu (1998).

Faptul că piesa nu a fost acceptată de cenzura comunistă nu m-a mirat nicio dată: cum să fie acceptată povestea unei revolte umane pe marginea unei gropi gigantice de gunoi care vorbea, cânta, tușea (deci era vie...).

Artur, osânditul

Este o piesă din 1985, cu care m-am „luptat” mult, în sensul că mi-a ieșit mult prea lungă și stufoasă. Îmi amintesc cât de mult am suferit când am început să o „tai”, ca să o reduc de la 120 de pagini la măcar 80... A fost un exercițiu important, din care am învățat câte ceva – și anume că o operă dramatică are nevoie de o anumită suplețe, de un anumit ritm și că un veritabil dramaturg trebuie să se gândească și la cei care vor transpune piesa pe scenă. Or, regizorului și actorilor

trebuie să le lași, chiar din text, spații de respirație, momente de tăcere, pauze pentru gest și improvizație...

Cum în 1985 eram deja membru al Uniunii Scriitorilor, am propus această piesă Secțiunii de Dramaturgie (condusă la acea oră de dramaturgul Paul Everac), care a organizat o lectură publică la Teatrul Giulești. Nu-mi amintesc distribuția, dar actorii au fost în entuziasmați și au citit cu o poftă nebună. Nu am uitat nicio dată cum unul dintre ei, după terminarea lecturii, m-a întrebat în șoaptă: „Cum ați avut curajul să scrieți o asemenea piesă?” Ceea ce m-a flatat enorm, pentru că de fapt chiar voiam acest lucru, să scriu piese subversive, dar și mai mult doream ca ele să fie piese bune, ofertante, de natură să-i incite pe actori să joace în ele cu voluptate.

Primele montări cu *Artur, osânditul* au avut loc una la București, la Teatrul Foarte Mic (data premierei: 30 ianuarie 1992), în regia lui Mihai Lungeanu, iar alta la Teatrul Național din Târgu-Mureș, în regia lui Dan Alecsandrescu, în stațiunea 1992-1993.

Groapa din tavan

Piesa este nedată, dar cred că a concentrat în ea o anumită furie a unor ani când viața în România era tot mai grea, iar sentimentul de umilință – tot mai mare. Aceasta a fost poate piesa cea mai „neagră” pe care am scris-o în acei ani, tema războiului fiind doar un pretext pentru a denunța un fel de imposibilă evadare. Mai târziu, când a izbucnit războiul din Bosnia și a început un măcel interetnic practic la frontiera cu România, am avut impresia că realitatea se inspire din piesa mea.

Cred că prima montare a acestui text a fost una radiofonică, realizată la Radio București de Mihai Lungeanu (data difuzării: 21 februarie 1995). Un spectacol extrem de tăios și de crud, dar inspirat și credibil, a fost realizat la Sfântu Gheorghe, la Teatrul de Stat „Andrei Mureșianu”, de către Bogdan Voicu. Personal, am avut norocul să văd montarea în 1996, cu ocazia unui incredibil festival (12 spectacole cu piesele mele aduse din întreaga țară și unul din Franța!), pe care mi l-a dedicat la Timișoara directorul de atunci al Teatrului Național, Ioan Ieremia.

Toate aceste piese de teatru au fost, între 1977 și 1989, *piese de sertar*, în sensul că adevărata lor viață a început după căderea lui Ceaușescu. Ele nu au stat însă numai în sertărelele mele, ci mai ales în zeci de alte sertare ale multor actori și regizori, pentru că în toată acea perioadă le-am distribuit neobosit. Din prima clipă în care montarea lor a fost posibilă, textele au trecut din sertare pe scene cu o rapiditate uluitoare. Multe dintre aceste montări nu le-am văzut însă, întrucât eu eram deja angajat într-un alt pariu, la Paris: acela de a scrie în limba lui Molière.

Ori de câte ori îmi recitesc piesele din perioada mea „bucureșteană”, îmi vin în minte *încăperile* în care le-am scris. Între 1976 (când am venit la București ca student la Facultatea de Filosofie) și 1987 (când am plecat în Franța), m-am mutat de vreo zece ori. La început, am stat la căminul de studenți din Panduri, lângă Academia Militară. Eram opt băieți în cameră și situația avea haz. Mașina mea de scris Erika, de la Rădăuți, îmi lipsea. Scriam versuri și scurte „drame” absurde pe caiete dictando, după miezul nopții, în sala de lectură a căminului. Un an mai târziu, m-am mutat „la gazdă”, nu departe de Panduri, într-un cartier de case, chiar la intrarea în cartierul Drumul Taberei. Așa am putut s-o aduc pe Erika la București și să trec „pe curat” sute de pagini înnegrite cu pixul și cu stiloul.

Prin 1978 însă, m-am mutat într-o cameră de la demisol, în plin centru al Bucureștiului, pe Strada Galați, la doi pași de Piața Rosetti. De la fereastra mea (unică și mică) vedeam picioarele trecătorilor. Acolo am scris într-o zi (dintr-o suflare) *Sufleorul fricii*. Gazda mea se numea doamna Vernescu, era doldora de ifose și, din când în când, mă invita în apartamentul ei plin de mobile de epocă, unde îmi oferea câte o prăjitură sau câte o cafea. Ea a devenit, fără să știe, un personaj de-al meu.

Cum soarele nu intra însă niciodată în minuscula odăiță de la demisol (întrucât aveam fereastra spre nord), am părăsit-o fără milă peste un an pe doamna Vernescu pentru doamna Grubach, care avea și ea în același labirint de la demisolul blocului o odăiță de închiriat, dar cu fereastra spre răsărit, deci cu un soare mai abundent. Nu întâmplător, și chiria era mai mare. În plus, strada pe care puteam privi acum picioarele trecătorilor se numea... Speranței. Acolo am scris piesa *Ușa*. Piața Rosetti era un loc animat, unde se putea bea o bere sau o cafea, cumpăra un ziar, privi vânzoleala mulțimii. Mai locuiau și câțiva scriitori prin preajmă, îi întâlneam, de pildă, din când în când, pe Mircea Sântimbreanu (înalt, impozant, plimbându-se cu un câine mic și bătrân) și pe Ion Caraion.

Eram proaspăt absolvent, în 1980, când m-am mutat în zona Foișorului de Foc, pe Strada Lirei. De data aceasta, m-am instalat cu Erika într-o mansardă. De la fereastra mea, când fumaam în picioare, vedeam o mulțime de acoperișuri. Acolo am scris *Călătorul prin ploaie* și *Bine, mamă, da' ăștia povestesc în actu' doi ce se-ntâmplă-n actu'-ntâi*. Cartierul îmi plăcea, avea ceva patriarhal, un frumos amestec de case cu curți și imobile din perioada modernismului interbelic. În plus, nu departe locuia actrița și poeta Ioana Crăciunescu. Casa ei era frecventată, la ora aceea, de crema culturală a Bucureștiului – actori, scriitori, pictori și, bineînțeles, poeții, prozatorii și criticii generației '80, din care făceam și eu parte... În general, cum terminam o piesă, mă grăbeam să las un exemplar în casa Ioanei, de unde știam că va intra pe mâini bune.

Și, cum am mai spus mai devreme, așa s-a și întâmplat. *Bine mamă...* l-a entuziasmat atât de mult pe poetul Ion Drăgănoiu, încât a făcut-o să circule din

mână în mână în cercul său de prieteni de la Casa Scriitorilor. Îmi amintesc că au mai citit-o, la ora respectivă, Alexandru Paleologu și Mihai Șora. Filosoful Mihai Șora mi-a și spus, la restaurantul Uniunii Scriitorilor, unde-l întâlneam foarte des la prânz, că „a răs” citind-o. Un compliment extraordinar. „Am răs, am răs”, spunea Mihai Șora și mi-l imaginam pe distinsul filosof singur în apartamentul său ticsit de cărți citindu-mi piesa și răsând... Râsul lui Șora mai răsună și acum pentru mine ca o judecată supremă de valoare. Cineva i-a citit piesa și lui Nichita Stănescu, în casa căruia mă aflam destul de des, hipnotizat de tot ce se putea discuta și improviza în jurul Marelui Poet. Într-o noapte, Nichita Stănescu m-a luat pe balcon, s-a așezat în genunchi în fața mea (era unul dintre acele gesturi uluitoare, o specialitate stănesciană, inegalabilă, amestec de teatralitate, revelație și emoție) și mi-a spus: „Matei, scrie teatru, scrie teatru, pentru că în teatru totul mai e încă de făcut...” Momentul acesta este încă atât de viu și esențial pentru mine, încât nu pot să-l evoc prea mult.

Dar să revin la „încăperile” prin care am stat și la piesele pe care le-am scris în respectivele alveole ale boemei mele. După momentul *Bine, mamă...* de pe Strada Lirei, m-am mutat la poetul Eugen Chirovici, care avea o mansardă disponibilă într-o superbă casă veche boierească de pe Strada Nicolae Iorga. Pentru prima dată, aveam dreptul la un copac în fața ferestrei. Ca să nu mai vorbesc de faptul că eram, practic, peste drum de Casa Scriitorilor.

La aceste încăperi ar mai trebui să adaug camera mea din casa părinților mei de la Rădăuți, unde mă instalam în vacanțe. Era singurul loc unde respiram puțin, alintat de grădina cu flori și de felurile de mâncare ale mamei. Acasă, la Rădăuți, am scris *Groapa din tavan*. Desigur, piesele mele n-au fost inspirate de casele în care am stat, dar ceva din atmosfera acestor peregrinări s-a impregnat în fiecare dintre ele. M-am născut, fără îndoială, sub semnul dorului de ducă. Cu cât îmi simt rădăcinile mai puternice în sânge, cu atât mă îndepărtez mai mult de ele. M-am îndepărtat până și de limba mea maternă, dar poate tocmai pentru a o servi mai bine și a mă reîntoarce mai îmbogățit la ea.

Matei Vișniec

SUFLEORUL FRICII

Piesă într-un act

Personaje:

DOMNUL BRUNO

BĂRBATUL TĂCUT

chelnerul, consumatorii din planul secund, BĂIATUL CARE VINDE FLORI,
grupul de mascați care se întoarce de la carnaval

Decor:

O terasă, mese, scaune; în amurg

La ridicarea cortinei, în prim-plan, DOMNUL BRUNO și BĂRBATUL TĂCUT stau față în față, la o masă. DOMNUL BRUNO tocmai își bea berea. BĂRBATUL TĂCUT privește în gol și nu se va atinge de paharul său cu bere. Lângă piciorul mesei se află o geantă elegantă, ministerială. Pe un alt scaun – pelerina și pălăria DOMNULUI BRUNO.

BRUNO (*după ce soarbe din pahar și se șterge delicat la gură, cu un șervețel*):
Pe mine mă cheamă Bruno... (*Pauză. Împăturește șervețelul.*) Mă cunosc toți aici... (*Pauză. Își scoate pachetul de țigări și bricheta, le așază pe șervețel.*) Fumați?

BĂRBATUL TĂCUT (*Nu scoate niciun cuvânt pe întreaga desfășurare a piesei. Din când în când gesturile lui vor fi semnalate. În general, acest personaj privește în gol sau îl privește fix în ochi pe DOMNUL BRUNO.*) ...

BRUNO: Știți... Eu sunt un visător... Îmi plac, de pildă, aceste după-amieze de toamnă. Nu-i așa că au în ele ceva misterios și, ca să zic așa, discret? (*Pauză. Apoi, pentru sine.*) Da, da... Au ceva misterios... (*Își aprinde*

o țigară.) Știți, eu consider că nimic nu e mai frumos decât să stai la o bere, pe terasă. Unii preferă plimbarea. Da, accept plimbarea, dar nu pot s-o compar cu șederea pe terasă. (*Pauză. Trage puternic și voluptuos fumul.*) Sunt unii care nu suportă berea. Fie vorba între noi, nimic nu se poate compara cu o bere. (*Confesiv.*) Eu, dacă nu beau o bere după-amiază, mă simt, cum să vă spun, mă simt străin... Nu mai înțeleg nimic... (*Pauză.*) Veți crede că e un viciu... Nicidecum! E, ca să zic așa, o nevoie pur spirituală... Mă înțelegeți, eu, ori de câte ori mă aflu aici, pe terasă, simt cum devin mai bun, mai uman... Am dintr-odată o teribilă slăbiciune pentru discuții, încep să receptez mai adânc natura, s-o observ...

BĂRBATUL TĂCUT (*Își fixează privirea asupra unui imaginar fir de praf de pe fața de masă, căruia îi va da și un bobârnac. Apoi, din nou privirea în gol.*)...

BRUNO: Eu, domnule, trebuie să mărturisesc, am o deosebită pasiune de a observa, de a discerne... (*Semn către chelner care vine să-i umple paharul. Către BĂRBATUL TĂCUT, văzând că nu și-a băut berea.*) O, dar ce faceți? Nu vă beți berea? Știți, berea, când e turnată proaspătă în pahar, are o culoare deosebită, de o prospețime deosebită, aș putea spune... (*Își golește, extaziat, paharul.*) Ne-bu-ni-e! (*Plescăie, se agită.*)

BĂRBATUL TĂCUT (*Își fixează privirile pe fața DOMNULUI BRUNO.*)...

BRUNO (*reluând*): Iată, de pildă, această toamnă... (*Devenind visător.*) Ce toamnă!... Ce mai toamnă!... (*Privește în sus, fredonează ceva.*) E, domnule, o toamnă... cum nu sunt multe în univers! Ha-ha! Ce părere aveți despre această metaforă, ca să-i zic așa? V-am spus eu că am o predilecție pentru contemplare..., pentru observarea acelor lucruri care, la prima vedere, nu-i așa?, ne scapă. Iar metafora, domnule, orice metaforă, domnule, posedă, ca să zic așa, conține și câte un sâmbure de adevăr! Da! Poate că e cea mai frumoasă toamnă care a existat vreodată și noi... nu știm nimic... (*Pentru sine.*) Nimic... Nimic...

BĂRBATUL TĂCUT (*privește în gol*) ...

BRUNO (*jucându-se cu degetele, amuzat*): Am, așa, câteodată, o neliniște. Îmi place să mă joc cu degetele. Știți dumneavoastră câte moduri de a împacheta hârtia există? Mii de moduri, domnule, mii de moduri! (*Îi arată o figură executată cu degetele. Apoi, amuzat.*) Ei bine, dacă îmi permiteți o analogie... (*Obține o altă figură.*) Sunt mii de moduri de a privi... în adâncul lucrurilor... Pentru că lucrurile nu sunt... (*Altă figură.*)

ce par a fi... Da, da... Poate îmi veți reproșa că sunt prea sensibil... ori că am un mod de a gândi prea extravagant... Dar nu... Nu sunt decât un observator atent al lumii... Iată, de pildă, chiar pe această terasă... aparent nevinovată, calmă... Dumneata știi, îți poți închipui că de fapt aici se petrec... lucruri groaznice? (Pauză. *A renunțat la jocul cu degetele și îl privește grav pe BĂRBATUL TĂCUT.*)

BĂRBATUL TĂCUT (*își fixează privirile pe fața DOMNULUI BRUNO.*) ...

BRUNO (*reluând persuasiv și grav*): Dumneavoastră știți, vă puteți închipui, vă puteți imagina că aici, chiar aici, acum, în acest moment, pe acest fond de asfințit de soare, se petrec lucruri înfiorătoare, odioase? Ei? Vă puteți imagina că aici, chiar în acest moment se pun la cale mârșăvii, crime, violuri, linșaje, lovituri sub centură? Ei? (Pauză. *Își șterge fruntea de sudoare.*) Da, știu... Vă vine greu să mă credeți... Nu vreți să mă credeți. Dar, domnule, vă dau fapte! Vă pot da fapte! Argumente clare! Vreți fapte? Iată, să-i luăm, de pildă, pe cei doi bărbați de la masa din colț. Să ne gândim puțin la ei. Îl vedeți pe cel bătrân? Nu-i așa că are un ochi de șobolan? Ei? Ce credeți că fac cei doi acolo? Credeți că au venit să privească asfințitul? Credeți că au venit să bea o bere? Ei? Nicidecum! Eroare! O gravă eroare! Sunt niște prefăcuți! Își zâmbesc unul altuia și se prefac că discută. Sper să nu fiți atât de naiv încât să vă închipuiți că chiar discută... Nuuu... Sunt niște canalii. Niște împuțiți. Dacă ați avea bunăvoința de a întoarce capul, brusc, spre ei, i-ați putea surprinde șușotind. Da! Șu-șo-tind! Sunt doi avortoni nenorociți, două otrepe. De la începutul serii îi privesc și vă jur că ceea ce vă spun e perfect întemeiat. Da... Cei doi trag cu urechea... Ascultă ce vorbim, domnule! Deși nu înțeleg absolut nimic din discuția noastră, continuă să tragă cu urechea. Sunt absolut sigur că în momentul acesta au intrat în panică. Se tem că i-am descoperit. Am să-i las să-și secrete tot veninul... Să ardă... Uah! (Pauză. *Își toarnă bere și bea.*)

BĂRBATUL TĂCUT (*imperceptibil, privirea sa trece de pe fața lui BRUNO în gol*) ...

BRUNO (*ușor obosit de tiradă și de bere*): Domnule... Sper ca ceea ce am discutat să rămână între noi. Eu, domnule, contez pe discreția dumneavoastră... Pentru că eu, domnule, v-aș putea spune câteva lucruri uluitoare. V-aș putea povesti câteva întâmplări groaznice. V-ar îngheța sângele în vine. Da!... Domnule... Nu fiți naiv... dumneavoastră credeți că cei doi sunt într-adevăr niște nemernici? Ei bine, nu trebuie să

spunem nici da, nici nu... Până nu luăm un punct de referință. Da, cei doi sunt niște nemernici în raport cu noi. Dar, și aici dați-mi voie să vă pun în gardă, cei doi sunt niște îngerași în raport cu perechea de îndrăgostiți care stau în spatele meu și se sorb din ochi încă de la venirea noastră. Ei bine, mă veți crede nebun! Mă veți crede un Ali-Baba care inventează povești! Dar nu! Lucrurile sunt clare. Am, și aici regret că nu pot fi modest, o extraordinară capacitate de a percepe adevărul. Dumneavoastră credeți că cei doi îndrăgostiți sunt într-adevăr ceea ce par? Să nu faceți o asemenea greșeală! Să nu vă încredeți niciodată în primele impresii. Pentru că sunt false, domnule! Sunt false! Aflați de la noi că cei doi îndrăgostiți sunt niște criminali notorii! Sunt asasinii noștri, ai oamenilor cinstiți, care bem bere și schimbăm câteva vorbe... Dumneavoastră credeți că se privesc într-adevăr în ochi? Greșeală! Grosolană greșeală! Nu vor decât să ne înșele. Nu vor să aibă decât un paravan în plus ca să ne poată pândi și ca să poată unelti împotriva noastră... Da!

BĂRBATUL TĂCUT (*iși privește paharul cu bere*) ...

BRUNO (*întrăit*): Mă veți întreba acum dacă nu cumva sunt nebun. Dacă nu cumva am morbul persecuției. Nicidecum, domnule. Vă spun categoric, nicidecum. Doar atât că eu, față de toți ceilalți, posed o calitate în plus: eu știu! Eu anticipez. Ei bine, credeți că îndrăgostiții ne pândesc pe noi? Pe noi? Așa credeți? Eroare! Gravă eroare! Eroare fatală! Noi le suntem indiferenți. I-am putea chiar invita la masa noastră. Am putea petrece cu ei o seară frumoasă. Da, ar putea fi chiar agreabili și de bun-simț. Pentru că nu pe noi ne pândesc ei. Nu! Nici măcar nu știu de existența noastră. Nici măcar nu le atragem atenția. Ei? Cred că v-ați dat seama... Toate simțurile lor, concentrate la maximum, sunt îndreptate spre cei doi bărbați de la masa din colț, bătrânul și tânărul, care sunt în mod real dușmanii noștri direcți, adică cei care ne pândesc în mod real pe noi. Vedeti? Vedeti cât de subtile, cât de ciudate și uneori cât de pasionante sunt toate aceste lucruri? Toate aceste relații? (*Pauză. Bea.*) Dar de chelner ce părere aveți? Aș dori o părere sinceră, o părere simplă și sinceră... Nu-i așa că pare amabil? Nu-i așa că e curățel? Nu-i așa că zâmbește? Ei? Domnule! Stimate domn! Nu vă lăsați înșelat! Nu vă lăsați indus în eroare! Credeți că pentru noi zâmbește el? Credeți că pentru noi stă acolo, în colțul său, îmbrăcat la patru ace, gata să vină la orice semn? Ei?... Eroare! Gravă eroare! Fatală eroare! Răspunsul e unul singur: nu!